

Lisa 2
Häädemeeste Volikogu
28.08.2019 määruse
nr juurde

HÄÄDEMEESTE VALLA EELARVESTRAATEEGIA AASTATEKS 2020-2023

Sisukord

1. Sissejuhatus
2. Majanduslik olukord riigis ja eeldused aastateks 2019-2023
3. Põhitegevuse tulude ja kulude prognoos
 - 3.1 Tulubaasi prognoos
 - 3.2 Kulude prognoos
4. Investeermistegevus
5. Finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus
6. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus
7. Finantsdistsipliini tagamise meetme täitmine
8. Riskistsenaarium

1. Sissejuhatus

Eelarvestrateegia koostatakse Hädemeeste valla arengukavas (aastatel 2019-2024) sätestatud eesmärkide saavutamiseks, et planeerida kavandatavate tegevuste finantseerimist. Eelarvestrateegia koostamisel ja menetlemisel lähtutakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse §-st 37 ning kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (KOFIS) §-st 20. Hetkel kehtiv Hädemeeste valla eelarvestrateegia aastateks 2019-2022. Kehtiv arengukava peab mis tahes eelarveaastal hõlmama vähemalt nelja eelseisvat eelarveaastat (vt. tabel 3). Käesoleva eelarvestrateegiaga on täpsustatud nelja eelseisva aasta kavasid. Eelarvestrateegias esitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks, eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud ja põhitegevuse kulud, investeerimistegevuse eelarveosa olulisemad tegevused ja investeeringud koos kogumaksumuseprognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega, eeldatav finantseerimistegevuse maht ning likviidsete varade muutus.

KOFIS näeb ette, et eelarvestrateegias tuleb eraldi välja tuua olulisemad investeeringuobjektid koos kogumaksumuse prognoosi ja võimalike finantseerimisallikatega.

Eelarvestrateegia kohustuslikuks osaks on rahandusministri määrusega kinnitatud vormidel¹ eelarveandmed strateegia perioodi kohta. Nimetatud tabelid tuleb hiljemalt strateegia vastuvõtmisele järgneval 30. oktoobril Rahandusministeeriumile esitada.

Vastavalt KOFIS-ile jagatakse eelarves ja seega ka eelarvestrateegias tehingud järgmisteks osadeks: tulud; kulud; investeerimistegevus; finantseerimistegevus; likviidsete varade muutus. KOFIS-is sätestatud nõuete kohaselt tuleb strateegias planeerida eelarved ka omavalitsuse sõltuva üksuse kohta. Hädemeeste valla konsolideerimisgruppide kuuluvad ettevõtted AS Hädemeeste VK ja OÜ Vesoka on valla sõltuvaks üksuseks. Kui tegelike andmete alusel peaks strateegiaperioodi aastatel siiski selguma, et nimetatud ettevõtted ei ole sõltuvad üksused, siis ei muuda see strateegiat kehtetuks, muutuvad vaid tegeliku netovõlakooormuse arvestamise sisendid konkreetsetel aastal.

Hädemeeste valla eelarve on aastast 2018 tekkepõhine ja tehingud kajastatakse vastavalt nende toimumisele, sõltumata sellest, millal nende eest raha laekub või välja makstakse. Eelarvestrateegias on aastate 2020-2023 eelarved planeeritud lähtuvalt majandusprognoosidest, investeeringuplaanidest, koalitsioonilepingust ja arengukavas kajastatavatest tegevustest ning eesmärkidest. Kõik näitajad on eelarvestrateegia tabelites toodud eurodes, kui pole kirjas teisiti.

Eelarvestrateegias esitatakse ka ülevaade kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise korraldamiseks oluline informatsioon. Eelarvestrateegia on aluseks valla järgmiste aastate eelarvete koostamisel, kohustuste võtmisel, varaga tehingute tegemisel, investeeringute kavandamisel ja investeeringuteks toetuste taotlemisel.

¹ Kohaliku omavalitsuse üksuse poolt Rahandusministeeriumile eelarvestrateegia, eelarve, lisaelarve ja eelarve täitmise andmete esitamise tingimused ning vormid - <https://www.riigiteataja.ee/akt/115022013005>

2. Majanduslik olukord riigis ja eeldused aastateks 2019-2023

(allikas: Rahandusministeerium)

Rahandusministeeriumi kevadise majandusprognoosi järgi kasvab Eesti majandus tänavu 3,1 protsenti 2020. ja 2021. aastal 2,7 protsenti ning 2022.aastal 2,6 protsenti ja 2023. aastal 2,5 protsenti.

Nähtavaid makromajanduslikke tasakaalustamatusi Eesti majanduses praegu ei ole. Oodata on ettevõtete investeringute kasvu jätku, mis suurendab Eesti ettevõtete kasvuvõimet tulevikus. Eesti ettevõtted on jätkuvalt konkurentsivõimelised ning ekspordi kasv jätkub. Siiski on maailma majanduses palju ebakindlust ja välisnõudluse aeglustumise tõttu ei kasva Eesti eksport enam nii kiiresti kui varem. Kaupade ja teenuste ekspordi kasv sel aastal pidurdub, kuid järgnevatel aastatel peaks see püsima majanduskasvust kiiremana.

Keskmine palk kasvab mulluse 1314 euroga võrreldes sel aastal 1398 euroni ja järgmisel aastal 1471 euroni. Keskmise palga reaalkasv, mis arvestab hinnatõusu mõju, on tänavu 4,2 protsenti ja järgmisel aastal 3 protsenti.

Eesti tööturg toimib ka järgnevatel aastatel väga hästi: tööpuudus püsib madal ja tööhõive on kõrge. Palgad tõusevad endiselt kiiresti, kuid samas on palgatõus kooskõlas majanduskasvuga ja palkade kasv on senisest aeglasem. Eratarbimine kasvab kiiresti, kuid see on kooskõlas sissetulekutega ning tarbijate ettevaatus püsib.

Rändesaldo jääb prognoosi järgi ka edaspidi positiivseks: Eestisse tuleb rohkem inimesi, kui siit lahkub, sest palkade kasv on kiire ja siin on võimalik hea töökoht leida.

Lähiaastatel on oodata **tarbijahindade tõusu** aeglustumist 2 protsenti lähedale, kuna välistegurite panus jääb tagasihoidlikumaks ja maksumuudatuste mõju väheneb. Tarbijahinnaindeks tõuseb prognoosi järgi tänavu 2,1 protsenti ja 2020. aastal 2,2 protsenti.

Oluliselt aeglustuv inflatsioon toetab elanike ostujõu kasvu 2019. aastal. Võrreldes eelmise prognoosiga on oodata oluliselt väiksemat toiduainete hinnatõusu ning ära jääb ka varem plaanitud alkoholiaktsiisi tõstmise.

Lisaks jääb varem arvatust madalamaks mootorikütuste hind. Energiahindu mõjutab madalamast nafta hinnast tingitud mootorikütuse mõningane odavnemine, elektri börsihinna langus mulluselt kõrgtasemelt ning puidukütte hinnatõusu pidurdumine. Aastail 2021–2022 kergitavad tarbijahindu toidu ning teenuste kallinemine, kuid hinnatõus jääb mõlemal aastal 2 protsendile.

Valitsussektori struktuurne eelarvepositsioon oli möödunud aastal puudujäägis. Kuigi suurenevate CO₂-kvoodi tulude ning dividendide toel väheneb käesoleval aastal valitsussektori struktuurne puudujääk 1 protsendini sisemajanduse koguproduktist (SKP), tuleb hiljemalt 2020. aasta eelarvepositsiooni täiendavalt parandada.

Järgmise aasta struktuurne puudujääk küll väheneb, kuid mitte piisavalt. Riigieelarve alusseaduses sätestatud nõue parandada eelarvepositsiooni 0,5 protsenti SKPst võrreldes tänavusega toob kaasa vajaduse ligikaudu 100 miljoni euro suuruse meetmete paketi elluviimiseks 2020. aasta eelarves.

Valitsussektori **võlakoormus** suureneb sel aastal 8,2 protsendile SKPst ning säilib samal tasemel prognoosiperioodi lõpuni. Riigieelarve nominaalne puudujääk ei loo eeldusi reserve kogumiseks. Samuti on riigi rahavoog aastatel 2019–2023 negatiivne seoses laenu tagasimaksmise ja finantseerimistingute rahastamisega. Riigieelarve negatiivset rahavoogu 2019–2020 rahastatakse

suures osas reserveide arvel, kuid eelarvepositsiooni parandamata jätmisel tekiks riigikassal laenuvajadus alates 2020. aastast.

Maksukoormus on langeva trendiga. 2019. aasta maksukoormuseks kujuneb 33,6 protsenti SKPst, mis vastab eelarves oodatud tasemele. Aastatel 2020–2023 kasvavad maksutulud aeglasemalt kui nominaalne SKP ja maksukoormus langeb 2023. aastaks 32,5 protsendile SKPst, mis on viimase üheksa aasta madalaim tase. Kõige kiiremini kasvavad tööjõumaksud ja käibemaks, maksutulu kasvu aeglustavad juriidilise isiku tulumaks ja aktsiisid.

Kohalike omavalitsuste eelarvepositsioon .Kohaliku omavalitsuse üksused (79 üksust) täidavad olulist rolli avaliku sektori ülesannete täitmisel. Olenemata suurusest täidetakse samu ülesandeid. Üldvalitsemine hõlmab linna- ja vallavalitsuse ning volikogu ülalpidamiskulusid. Majanduskulud (sh elamu- ja kommunaalmajandus) koosnevad peamiselt valla- või linnasisesest ühistranspordist, valla teede ja linnatänavate korrashoiust, veevarustuse korraldamisest ning tänavavalgustusest. Sotsiaalse kaitse all tagatakse hooldekodude ülalpidamine, sotsiaalabi ja –teenuste osutamine ning perede sotsiaalne kaitse. Koolide ja lasteaedade ülalpidamine kuulub haridusvaldkonna alla. Vaba aeg, kultuur ja religioon hõlmab huvikoolide, kultuurimajade, raamatukogude, muuseumide ja spordirajatiste ülalpidamist ning noorsootööd. Ülejäänud valdkonnad moodustavad kohaliku omavalitsuse üksuste (KOV) väljaminekutest väiksema osa – sinna hulka kuuluvad tegevustest nt heakord ning jäätmehoolduse ja heitveekäitluse korraldamine. Kokku ulatus nende väljaminekute maht konsolideeritult tekkepõhiselt 2018. aastal esialgsetel andmetel 2169 mln euronit (sh 106 mln eurot kohustuste tasumine). Sellest 64% moodustasid tööjõu- ja majandamiskulud. KOV eelarved on iseseisvad ehk nad otsustavad ise nende koostamise üle. Riigieelarvest edasikantavate maksutulude (tulumaks ja maamaks) ning tasandus- ja toetusfondi ühtne eesmärk on tagada neile piisavad vahendid kohalike elu küsimuste üle iseseisvalt seaduste alusel otsustamiseks. Tasandusfond on mõeldud nende eelarveliste võimaluste ühtlustamiseks. Toetusfond koosneb valdkondlikest toetusliikidest, võimaldades maksta õpetajatele töötasu, korraldada koolis toitlustamist, maksta toimetulekutoetust ning hooldada kohalike teid. Lisaks on KOV-del võimalus taotleda projektitoetust mitmest meetmest. Muud omatulud hõlmavad peamiselt laekumisi keskkonnatasudest või kaupade- ja teenuste müügist. 2017. aastal toimusid kohalikud valimised ja viidi läbi haldusreform, mille tulemusena vähenes KOV-ide arv 213-lt 79-le. Kui valimiste aasta lõpetasid KOV-id defitsiidiga, siis sellele järgneval aastal ulatus KOV-ide ja nendest sõltuvate üksuste tekkepõhine ülejääk 44 mln euronit. 2019. aastaks prognoosib Rahandusministeerium KOV-de jõudmist tasakaalu lähedase tulemini ja sealt edasi nende defitsiiti jäämist kogu eelarvestrateegiaga hõlmatud perioodil seoses nende investeerimisaktiivsuse jätkuva kasvuga. Selle katmiseks suurendatakse peamiselt kohustusi.

Tabel 1 Majanduse põhinäitajad (allikas: Rahandusministeerium, Statistikaamet)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Majanduse põhinäitajad (%)						
SKP reaalkasv	3,9	3,1	2,7	2,7	2,6	2,5
Tarbijahinnaindeks	3,4	2,1	2,2	2,0	2,0	2,0

Tööhõive (tuh inimest)	664,0	667,1	667,1	666,4	665,1	663,8
Tööhõive kasv	0,9	0,9	0,0	-0,1	-0,2	-0,2
Töötuse määr	5,4	5,6	5,7	5,7	5,7	5,7
Keskmise palga reaalkasv	4,0	4,2	3,0	2,9	2,9	2,9
Keskmine palk (euro)	1314	1398	1471	1544	1621	1701
Keskmise palga nominaalkasv	7,6	6,4	5,2	5,0	4,9	4,9

*** Sisemajanduse koguprodukt on residentide toodetud lisandväärtuste summa kogu rahva majanduse ulatuses.**

***Tööhõive määr on hõivatute osatähtsus tööealises rahvastikus.**

***Tööjõud on isikud, kes soovivad töötada ja on võimelised töötama ehk hõivatute ja töötute summa.**

***Hõivatu on isik, kes uuritava perioodil töötas ja sai selle eest tasu kas palgatöötajana, ettevõtjana või vabakutselisena ,töötas pereettevõttes või oma talus otsese tasuta või ajutiselt ei töötanud.**

***Tarbijahinnaindeks on indeks, mis iseloomustab tarbekaupade ja tasuliste teenuste hindade muutust.**

***Keskmine palk on tegelikult töötatud ja mittetöötatud aja eest makstav tasu, mis on jagatud täistööajale taandatud töötajate keskmise arvuga.**

3. Põhitegevuse tulude ja kulude prognoos

Häädemeeste vald, olles iseseisev kohaliku omavalitsuse üksus, soovib pakkuda oma kogukonna liikmetele ja külalistele parimat keskkonda elamiseks, töötamiseks, õppimiseks ja vaba aja veetmiseks.

Põhjalik ülevaade eelnevate perioodide raamatupidamise andmetest kohalike omavalitsuste üksuste kohta (tekkepõhises arvestuses) on leitav riigipilve teenuse kaudu riigiraha.fin.ee.

Eesti kohalike omavalitsuste üldiseks probleemiks on väike finantsautonoomia. Häädemeeste vald kohaliku omavalitsusena sai 2018. aasta andmete alusel mõjutada vaid 10,2% oma põhitegevuse tuludest (maamaks, reklaamimaks, tulud kaupade ja teenuste müügist, muud tulud), 89,8% otsustati keskvalitsuse või toetuste andjate tasandil (füüsilise isiku tulumaksu eraldis KOV-idele, saadavad toetused, vee erikasutustasu).

Tabel 2 annab ülevaate Häädemeeste valla finantstegevusest aastal 2019 ja prognoosi aastatel 2020-2023.

	2019	2020	2021	2022	2023
Põhitegevuse tulud (tuh eurot)	6854,4	7275,5	7384,7	7497,1	7612,8
Muutus (%-des)	-2,1	6,1	1,5	1,5	1,5
Põhitegevuse kulud (tuh eurot)	6224,1	6617,7	6780,4	6947,4	7119,1
Muutus (%-des)	11,5	6,3	2,4	2,4	2,4
Tarbijahinnaindeks (%-des)	2,1	2,2	2,0	2,0	2,0

Põhitegevuse tulude ja kulude muutus aastatel 2019-2023 (tuh eurodes)

Tabel 3 Häädemeeste valla eelarvestrateegia aastatel 2019-2023.

Häädemeeste Vallavalitsus	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	7 004 259	6 854 383	7 275 549	7 384 667	7 497 059	7 612 823
Maksutulud	3 602 127	3 752 935	3 860 375	3 969 493	4 081 885	4 197 649
sh tulumaks	3 379 584	3 531 335	3 637 275	3 746 393	3 858 785	3 974 549
sh maamaks	221 508	220 600	220 600	220 600	220 600	220 600
sh muud maksutulud	1 035	1 000	2 500	2 500	2 500	2 500
Tulud kaupade ja teenuste müügist	491 722	534 660	934 660	934 660	934 660	934 660
Saadavad toetused tegevuskuludeks	2 881 189	2 539 788	2 453 514	2 453 514	2 453 514	2 453 514
sh tasandusfond	739 710	766 091	766 091	766 091	766 091	766 091

sh toetusfond	1 633 856	1 647 423	1 647 423	1 647 423	1 647 423	1 647 423
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	507 623	126 274	40 000	40 000	40 000	40 000
Muud tegevustulud	29 221	27 000	27 000	27 000	27 000	27 000
Põhitegevuse kulud kokku	5 583 036	6 224 083	6 617 731	6 780 356	6 947 436	7 119 096
Antavad toetused tegevuskuludeks	311 190	380 754	390 000	390 000	390 000	390 000
Muud tegevuskulud	5 271 846	5 843 329	6 227 731	6 390 356	6 557 436	6 729 096
sh personalikulud	3 449 439	3 744 919	4 007 063	4 127 275	4 251 093	4 378 626
sh majandamiskulud	1 605 830	2 000 630	2 120 668	2 163 081	2 206 343	2 250 470
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed</i>						
sh muud kulud	216 578	97 780	100 000	100 000	100 000	100 000
Põhitegevuse tulem	1 421 223	630 300	657 818	604 311	549 623	493 727
Investeeringitegevus kokku	-766 632	-3 755 544	-1 988 100	-1 775 100	-787 700	-280 100
Põhivara müük (+)	0	105 000				
Põhivara soetus (-)	-707 046	-4 474 236	-1 819 000	-1 639 000	-879 000	-219 000
<i>sh projektide omaosalus</i>	-654 408	-3 372 024	-1 819 000	-1 639 000	-651 600	-219 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	52 638	1 152 212	50 000	75 000	302 400	0
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-102 390	-382 000	-178 000	-150 000	-150 000	
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0				
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	-146 350				
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0				
Antavad laenud (-)	0	0				
Finantstulud (+)	-572	30	100	100	100	100
Finantskulud (-)	-9 262	-10 200	-41 200	-61 200	-61 200	-61 200
Eelarve tulem	654 591	-3 125 244	-1 330 282	-1 170 789	-238 077	213 627
Finantseerimistegevus	-716 546	2 457 668	1 551 224	955 639	300 881	-116 723
Kohustuste võtmine (+)	0	2 613 200	1 819 000	1 339 000	643 600	219 000
Kohustuste tasumine (-)	-716	-155	-267	-383 361	-342	-335

	546	532	776		719	723
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	690 981	-590 981	220 942	-215 150	62 804	96 904
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+ suurenemine /- vähenemine)	752 935	76 595				
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	690 981	100 000	320 942	105 792	168 596	265 499
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	657 109	3 114 777	4 666 001	5 621 640	5 922 521	5 805 798
sh üle 1 a perioodiga mittekatkestatav kasutusrent (konto 913100), sihtfinantseerimise kohustised (konto 253550), saadud ettemaksed (kontogrupp 2038)						
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära	0	0				
		3 014 777	4 345 059	5 515 848	5 753 925	5 540 299
Netovõlakoormus (eurodes)	0					
Netovõlakoormus (%)	0,0%	44,0%	59,7%	74,7%	76,7%	72,8%
	7 004 259	4 112 630	4 365 329	4 430 800	4 498 235	4 567 694
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)						
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	100,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%
	7 004 259	1 097 853	20 270	-1 085 048	-1 255 690	-972 605
Vaba netovõlakoormus (eurodes)						

3.1. Tulubaasi prognoos

Häädemeeste valla põhitegevuse tulud koosnevad maksutuludest, saadud toetustest, valla asutuste tegevuse tulemusena teenitavatest omatuludest ja muudest tuludest (veerikasutus, trahvid, saastetasud jms.)

Põhitegevuse tulude prognoos näitab suuremate tululiikide kasvu. Kasvu põhjused on järgmised:

- majanduse tõusuga kaasnevad tööhõive paranemine ja sissetulekute kasv;
- riigi eelarve eraldised kasvavad vastavalt õpilaste arvu suurenemisele ja pedagoogide palga kasvule;
- hindade tõusu katteks on vald sunnitud korrigeerima mitmesuguseid varade kasutuse määrasid.

Tulumaks on Häädemeeste valla peamine tuluallikas ja selle osakaal eelarve põhitegevuse tuludes on üle 50,0%. Tulumaks on riiklik maks, mis on kehtestatud maksukorralduse seaduse ja tulumaksu

seaduse alusel. 2019.aastal suurenes riigilt kohalikule omavalitusele laekuv tulumaksuprotsent 11,93% -le .Riigi eelarvestrateegias 2020-2023 on kavandatud kohaliku omavalitsuse üksuste tulumaksuprotsendi suurenemist. Häädemeeste valla eelarvestrateegia koostamise perioodil on arvestatud 2020.aastal ja järgnevatel aastatel 11,96% -ga füüsiliste isikute brutotulust (kriisi eel, enne kärpeid oli see 11,93 %).

Tabel 4 Füüsilise isiku tulumaksu prognoos.

	2019	2020	2021	2022	2023
Füüsilise isiku tulumaks (tuh eurodes)	3531	3637	3746	3859	3975
MUUTUS	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Tulumaksu muutus	4,4%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
KOV -le eraldatav % maksumaksjate maksustavast tulust	11,93	11,96	11,96	11,96	11,96
Maksumaksjate keskmise arv	2180	2180	2180	2180	2180
Tulumaksu laekumine maksumaksja kohta (eurodes)	1620	1668	1718	1770	1823

Kohalikele omavalitsustele eraldatav tulumaks sõltub maksumaksjate arvust (Häädemeeste valla rahvastikuregistrisse registreeritud inimeste arv), kohalikele omavalitsustele eraldatava tulumaksu määrast ning keskmise palga ja muude maksustavate tulude kasvust.

Maamaks on riiklik maks, mis on kehtestatud maksukorralduse seaduse ja maamaksuseaduse alusel. Maamaks sõltub riigi poolt kehtestatud maa maksustamishinnast maamaksu tsoonis ja maamaksu määrast, mis on vastavalt Maamaksuseaduse alusel maksimaalselt 2,5 protsenti maa maksustamishinnast aastas. Kohaliku omavalitsuse volikogul on õigus diferentseerida maamaksu määra vahemikus 0,1-2,5 ja kehtesta alates 01.jaanuarist 2013 maksusoodustusi. Maamaksu määramise aluseks olev maksustamishind on kehtestatud 2001.aastal riigi poolt teostatud hindamise alusel. Maamaksu määrad on kehtestatud Häädemeeste vallavolikogu poolt:

- (1) Maksumäär 2,5% maa maksustamishinnast aastas.
- (2) Põllumajandussaaduste tootmiseks kasutusel oleva haritava maa ja loodusliku rohumaa maamaksu määraks on 2,0% maa maksustamishinnast aastas.

Maamaksu tõusu ei ole ettenähtud eelarvestrateegia perioodil .

Reklaamimaks on ainus kohalik maks, mis on Häädemeeste vallas kehtestatud ning selle osatähtsus põhitegevuse tuludes on 0,01%. Reklaamimaksu suurenemist eelarvestrateegia perioodil ette näha ei ole.

Riigilõivud on väikese osatähtsusega (0,1% põhitegevuse tuludest) ning püsivad prognoosiperioodil samal tasemel.

Valla eelarvesse laekuvad riigilõivud vastavalt riigilõivuseadusele ehitusseaduse alusel tehtavate toimingute eest.

Tulud kaupade ja teenuste müügist on strateegias käsitletud perioodil kavandatud tõusuga.

Tuludena kaupade ja teenuste müügist mõistetakse laekumisi sotsiaalasutuste majandustegevusest, haridusasutuste majandustegevusest, haridusteenuse ja muusikakooliteenuse eest teistele omavalitsustele, vallale kuuluvate ruumide üüri- ja renditulused, laekumisi kultuuri- ja spordiasutuste majandustegevuses, laekumisi õiguste müügist. Märkimisväärne tõus on eelarvestrateegias arvestatud 2020. aastal seoses hooldekodu laienduse valmimisega ja 33 hoolduskoha lisandumisega. Ühe koha maksumuseks on arvestatud 1000 eurot.

Vanemate poolt osaliselt kaetavate õppevahendite kulude määrad on kinnitatud volikogu poolt.

Lapse toidukulu lasteaias katab täies ulatuses lapsevanem. Toidukulu päevamaksumuse otsustab hoolekogu ja kinnitab asutuse juht.

Häädemeeste Vallavalitsuse määrusega kinnitatakse igal aastal munitsipaalkoolide, huvikooli ja lasteaias õpilaskoha tegevuskulu arvestuslik maksumus järgmiseks aastaks, mis on aluseks arvlemisel teiste omavalitsustega.

Kohalike omavalitsuste oluliseks tuluks on saadud toetused. Vastavalt põhiseadusele võib riik seaduse alusel või kokkuleppel omavalitsusega panna neile riiklikke kohustusi. Kohustustega seotud kulud kaetakse riigieelarvest. Riigieelarve seaduse alusel teeb riik eraldi kohaliku omavalitsuse eelarvesse tasandus- ja toetusfondi kaudu.

Tasandusfond on mittesihotstarbeline riigipoolne eraldi. Riigieelarves ette nähtud tasandusfondi suuruse aluseks on arvestuslike tulude ja kulude vahe, mis on läbi korrutatud eelarvete tasandusfondi koefitsiendiga (määratakse igal aastal Vabariigi valitsuse määrusega). Arvestuslike kulude prognoosimisel võetakse arvesse laste, tööealiste inimeste ja vanurite arv, arvestuslikud teepikkused ja andmed puudega isikute kohta. Samuti toimetulekutoetust vajavate inimeste orienteeruv arv. Arvestuslike tulude leidmisel võetakse aluseks kolmel eelneval aastal laekunud tulumaksude ja loodusvarade kasutamise tasude kaalutud keskmine ning eelneva aasta arvestusliku maamaksu suurus. Tasandusfondi eraldiste suurenemist eelarvestrateegia perioodil ei ole ettenähtud .

Riigieelarveline toetusfondi eraldi on ette nähtud haridus- ja sotsiaalkuludeks ning kohalike teede hoiuks. Riigi poolt toetatavate hariduskulude hulka kuuluvad pedagoogide tööjõukulud koos maksudega, samuti pedagoogide koolituskulud ning õpikute, töövihikute ja muud õppetegevusega seotud kulud.

Riigi poolt kompenseeritavate sotsiaalkulutuste hulka kuuluvad toimetulekutoetuseks eraldatavad summad ja puuetega laste hoolduseks eraldatavad summad. Toetusfondi eraldiste suurenemist eelarvestrateegia perioodil ei ole ettenähtud . Kui eraldised suurenevad, siis lisatakse need eelarvesse jooksvalt.

Saadavad toetused tegevuskuludeks

Sihotstarbelised toetused tegevuskuludeks laekuvad põhiliselt projektipõhiselt ning on seetõttu raskesti prognoositavad. Peale nende kuuluvad sellesse gruppi ka rahandusministeeriumi poolt õppelaenu kustutamiseks eraldatavad summad, mis on aastate lõikes prognoositavad, samuti Maaeluministeeriumi poolt eraldatavad toetused koolipiima ja –puuvilja kasutamiseks õpilaste toitlustamisel Eelarvestrateegia perioodiks on need prognoositud ca 2019. aasta tasemel.

Muude tegevustulude all kajastuvad laekumised vee erikasutusest .

Vastavalt veeseadusele korraldab vee kasutamist ja kaitset riiklikul tasandil Vabariigi Valitsus. Kohalik omavalitsus oma halduspiirkonnas annab nõusoleku vee erikasutuseks. Vee erikasutus on vee kasutamine veekogu või põhjaveekihi seisundit mõjutavate ainete, ehitiste või tehnovahenditega. Vee erikasutuseks peab kasutajal olema tähtajaline luba, mille annab keskkonnateenistus. Keskkonnatasude seaduse alusel laekub valla eelarvesse 50% vee-erikasutuse tasust ja 50% läheb riigieelarvesse.

3.2. Kulude prognoos

Eelarve põhitegevuse kulude osas jaotatakse kulud majandusliku sisu järgi järgmisteks liikideks:

- 1) antavad toetused;
- 2) muud tegevuskulud.

Antavad toetused suurenevad eelarvestrateegia perioodil minimaalselt. Kuigi abivajajate arv eriti ei kasva, on vaja tõsta toetuste määrasid. Sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks on peamiselt toetused kolmandale sektorile tegevuskuludeks.

Muud tegevuskulud on omakorda jaotatud personalikuludeks (tööjõukulud koos sotsiaal- ja töötuskindlustusmaksuga) ning majandamiskuludeks. Valla hallatavad asutused on omakorda esitatud tegevusalade kaupa.

Põhitegevuse kulude kasv 2020 aastal on planeeritud 6,0% (hooldekodu laienduse avamine) ja perioodil 2021-2023 on planeeritud 2,4% seoses palgakasvu ootustega ja hindade tõusuga. Personalikulude kasvu tingib palgafondi kasv riigipoolse palga poliitika mõjutusel.

Põhitegevuse tulem on eelarvestrateegia perioodil planeeritud stabiilne, sest see on vajalik tagamaks vajalikud oma vahendid investeringuteks ja finantseerimistegevuseks. Mida suurem on põhitegevuse tulem, seda suuremad on võimalused.

Hariduskulude koosseisu kuuluvad kulutused nii valla üldhariduskoolidele ja lasteaedadele kui ka teistele omavalitsustele makstavad hariduskulud väljaspool valda õppivate Häädemeestel elavate laste eest. Hariduskulude hulka arvatakse ka õpilaste huvihariduse eest teistele omavalitsustele makstavad tasud ja õpilaste transpordile kuluvad summad.

Sotsiaalse kaitse valdkonda kuuluvad nii hooldekodu kui ka erinevatele toetuste vajajatele makstavad toetused, näiteks puuetega inimestele ning peredele ja lastele makstavad toetused. Samuti kuuluvad siia valdkonda riiklikud toimetulekutoetused.

Kulutused kultuurile sisaldavad kulutusi raamatukogudele, kultuurimajadele, sporditegevusele, muusikakoolile, muuseumile ja ajalehe väljaandmisele.

Kulutused valitsemisele sisaldavad kulutusi vallavolikogule, -valitsusele, sõbrussuhetele, üldkuludele, ja võla teenindamisele.

Majandamise valdkonda kuuluvad kulutused maanteetranspordile, veetranspordile, turismile ja haljastusele.

Keskkonnakaitse kulutuste valdkonda kuuluvad kulutused jäätmekäitlusele ja heitveekäitlusele.

Elamu- ja kommunaalmajanduse koosseisu kuuluvad kulutused veevarustusele, tänavavalgustusele ja korterite haldamisele.

Põhitegevuse kulude samal tasemel hoidmiseks aastatel 2020-2023 tuleb leida valla hallatavate asutuste ühise ökonoomsema majandamise võimalused, alaeelarvete sisemiste ressursside leidmine,

valla varaga seotud kulude alandamine, mittevajaliku vara võõrandamine, energiasäästu meetmete rakendamine.

4. Investeeringustegevus

Valla jätkusuutliku arengu tagamisel on investeeringustegevus väga suure tähtsusega ning eelarvestrateegias tuleb kavandada vahendid selle jätkumiseks. Meeles tuleb pidada seejuures seda, et iga investeeringuga kaasnevad edaspidi ülalpidamiskulud.

Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt on eelarvestrateegias investeeringustegevus majandusliku sisu järgi liigendatud järgmiselt:

- põhivara soetus ja müük;
- finantsvarade soetus ja müük;
- saadav ja antav sihtfinantseerimine põhivara soetuseks;
- finantstulud ja –kulud.

Investeeringute finantseerimiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendeid, laenude võtmist ning toetuseid.

Investeeringustegevus aastatel 2019-2023

Tabelist selguvad investeeringuteks kuluvad summad järgmise neljal aastal vastavalt valla arengukavale ja eelarvestrateegiale (vt. tabel 3 , tabel 5, tabel 6).

Tabel 5 Investeeringobjektid valdkondade lõikes aastatel 2019-2023

Investeeringuobjektid	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	0	0	466 667	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			466 667		
03 Avalik kord ja julgeolek	10 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000				
04 Majandus	1 691 400	355 000	205 000	205 000	205 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	821 371				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	870 029	355 000	205 000	205 000	205 000
05 Keskkonnakaitse	0	30 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		30 000			
06 Elamu- ja	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000

kommunaalmajandus					
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
07 Tervishoid	0	0	0	0	0
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	176 320	0	466 666	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	75 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	101 320		466 666		
09 Haridus	751 000	1 420 000	486 667	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	751 000	1 420 000	486 667		
10 Sotsiaalne kaitse	1 831 516	0	0	660 000	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	205 841			227 400	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 625 675			432 600	
KÕIK KOKKU	4 474 236	1 819 000	1 639 000	879 000	219 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 102 212	0	0	227 400	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	3 372 024	1 819 000	1 639 000	651 600	219 000

Tabel 6 Investeeringud objektide lõikes aastatel 2019-2023

	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Suuremad investeeringud nimeliselt					
Jaagupi sadam(vesi,elekter)	22 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	13 118				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	8 882				
Uulu küla valvekaamerad	10 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	10 000				
Uulu-Pärnu Kergtee II etapp	700 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	469 200				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	230 800				
Kergliiklustee Rannametsa-Ikla maantee ääres	540 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	299 053				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	240 947				
Valla teed (teehoiukava)	205 000	205 000	205 000	205 000	205 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	205 000	205 000	205 000	205 000	205 000
Häädemeeste Hooldekodu	0	0	0	660 000	0

renoveerimine					
<i>sh toetuse arvelt</i>				227 400	
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>				432 600	
Häädemeeste Hooldekodu juurdeehitus	1 775 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	149 325				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	1 625 675				
Uulu Põhikooli staadioni rekonstrueerimine	377 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	377 000				
Uulu Põhikooli koolisöökla lift	16 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	16 000				
Suurküla rannatee	60 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	40 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	20 000				
Raja tänava lasteaia ehituse toetus Pärnu LV-le	62 000	28 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	62 000	28 000			
Häädemeeste Hooldekodu (Teenuskohtade kohandamine) Sot.min.projekt	56 516	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	56 516				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>					
Pätsiplats	106 320	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>	75 000				
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	31 320				
Kabli Seltsimaja renoveerimise toetus	220 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	220 000				
Häädemeeste Muusikakooli õpikeskkonna parandamine	150 000	150 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	150 000	150 000			
Kabli ranna kanalisatsioon, rannatee, käimla	14 400	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	14 400				
Veevõtukohtade rajamine(ÜVK)	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	14 000	14 000	14 000	14 000	14 000
Häädemeeste Vallamaja rek (Pargi tee)	0	0	466 667	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>			466 667		
Uulu Lasteaia rek, õueala	0	200 000	466	0	0

laiendamine			667		
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		200 000	466 667		
Uulu KSK rek	70 000	0	466 666	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	70 000		466 666		
Häädemeeste teenuskeskuse rek	150 000	150 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	150 000	150 000			
Häädemeeste Lasteaia ruumide remont, mänguväljak	150 000	50 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	150 000	50 000			
Häädemeeste Keskkooli staadioni projekteerimine	8 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	8 000				
Uulu Põhikooli laiendamine (klassiruumid, aula)	50 000	1 000 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	50 000	1 000 000			
Võiste mänguväljaku aed , välisvalgustus ja pingid	0	15 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		15 000			
Uulu kooli õueala s.h. projekteerimine	0	20 000	20 000	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>		20 000	20 000		
Häädemeeste Keskkooli katuse ja vent. süsteemi uuendamine	23 000	0	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	23 000				
Võiste aleviku kujundamine kalurikülaks(Sadama ja Ringi tn ümbrus)	2 000	15 000	0	0	0
<i>sh toetuse arvelt</i>					
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	2 000	15 000			
KÕIK KOKKU	4 781 236	1 847 000	1 639 000	879 000	219 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	1 102 212	0	0	227 400	0
<i>sh muude vahendite arvelt (omaosalus)</i>	3 679 024	1 847 000	1 639 000	651 600	219 000

Investeeringiprojektide kulu- tulu analüüs

Tulenevalt uute suuremate investeeringiprojektide algatamisest oleks vajalik teostada edaspidine objektide ülalpidamise kulu-tuluanalüüs. Üldjuhul koostatakse investeeringiprojektide tulu-kulu analüüs ka projekti täiendavate finantsvahendite kaasamiseks.

Vallavara müük sõltub välistest teguritest (kinnisvara turu käitumine, majanduskeskkond), mida Häädemeeste vald otseselt mõjutada ei saa. Kinnisvarahindade madalseisus ei ole mõistlik oma vara müüa, seetõttu on eelarvestrateegia perioodil 2019-2023 kavandatud vara müük ainult siis, kui see toimub mõistliku hinnaga.

5. Finantseerimistegevus ja likviidsete varade muutus

Finantseerimistegevuse all kajastatakse kohustuste võtmise ja kohustuste tasumisega seotud tulusid ja kulusid.

Kohaliku omavalitsuse üksus võib võtta laenu, emiteerida võlakirju, võtta kapitalirendi- ja faktooringukohustusi ning kohustusi teenuste kontsessioonikokkulepete alusel ainult investeringuteks, osaluste, aktsiate, osade ja muude omakapitaliinstrumentide omandamiseks, „Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse“ § 37 lõikes 2 nimetatud laenude andmiseks ning § 34 lõike 2 punktides 1–3 ja 7 nimetatud võlakohustuste tasumiseks.

Netovõlakoormuse arvestuses võetakse võlakohustustena arvesse bilansis kajastatud järgmised kohustused: võetud laenud, kapitalirendi- ja faktooringukohustused, emiteeritud võlakirjad ja teenuste kontsessioonikokkulepest tekkivad kohustused. Laenukohustuste tasumisele lisanduvad intressid.

Maksimaalne lubatav netovõlakoormus võib olla vahemikus 60% kuni 100% põhitegevuse tuludest, kusjuures konkreetne piir sõltub kohaliku omavalitsuse üksuse omafinantseerimisvõimekusest. Vastavalt KOFS-i §-le 34 võib netovõlakoormus aruandeaasta lõpul ulatuda lõppenud aruandeaasta põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordse vaheni, kuid ei tohi ületada sama aruandeaasta põhitegevuse tulude kogusummat. Kui põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude kuuekordne vahe on väiksem kui 60 protsenti vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest, võib netovõlakoormus ulatuda kuni 60 protsendini vastava aruandeaasta põhitegevuse tuludest. Seega on netovõlakoormuse ülemmäär iga konkreetse kohaliku omavalitsuse üksuse ja eelarveaasta puhul erinev.

Investeeringud on järgnevatel aastatel võimalikud ainult laenu arvelt. 2018. aasta aastaaruande põhjal saab järeldada, et jätkuvalt on laenu võtmise reserv vallal olemas. Laenukohustuste osakaal põhitegevuse tuludest, oli 2018.aastal 9,38 % lubatud 60% piirmäärast ja 2019. aastal on vastav näitaja 45,4%.

Tabel 7 Häädemeeste valla laenukohustused seisuga 31.12.2018

Krediidiasutus	Lepingu number	Kohustise algus	Kohustise lõpp	Maht	Intressi määr	Kohustise jääk
Swedbank As	17-073024-JI	5.06.2017	2.06.2022	60 000	1,5	47 875
Swedbank As	14-046646-JI	19.06.2014	18.06.2019	100 000	1,23	11 524
Danske Bank	KL190815 TA	18.09.2015	15.10.2020	215 000	6 kuu euribor+0,77	78 833
Danske Bank	KL-280616TA	24.10.2016	28.12.2021	150 000	6 kuu euribor+0,97	90 000

Danske Bank	KL- 290317TA	3.04.2017	30.12.2024	175 000	6 kuu euribor+0,75	150 000
Seb Pank As	201701646 8	18.07.2017	31.12.2027	180 000	6 kuu euribor+0,9	162 149
Seb Pank As	201702368 5	10.10.2017	30.09.2027	120 000	6 kuu euribor+1,05	107 797
Swedbank Liising As	01189991L	27.05.2015	30.05.2021	19 492	6 kuu euribor+2,49	8 931
KOKKU						657 109

Häädemeeste valla kavandatavast finantseerimistegevusest annab täpsema ülevaate tabel 3 finantseerimistegevuse osa.

Likviidsete varade muutuste koosseisu kuuluvad raha ja pangakontode saldo muutus, rahaturu-ja intressifondide saldode muutus. Likviidsete varade saldo suurenemine kajastatakse eelarves plussiga, saldo vähenemine kajastatakse miinusega.

Likviidsete varade muutus kajastab raha jäägi ülekandumist järgmise aasta eelarvesse, mis on 2019. aasta eelarvesse planeeritud summas 690 981 eurot. See moodustus 2018. aastal üle laekunud tuludest ning kokkuhoitud kulude arvelt.

2019. aasta lõpuks planeeritakse likviidsete vara jääki summas 100 000 eurot. Järgnevate perioodide lõpu likviidsete varade summa suurus oleneb põhitegevuse tulude laekumisest ja põhitegevuse kulude kokkuhoiust aasta jooksul.

6. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem ja netovõlakoormus

Kohaliku omavalitsuse üksus ja temast sõltuv üksus moodustavad koos kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse, kui raamatupidamise seaduse mõistes kohaliku omavalitsuse üksuse otsese või kaudse valitseva mõju all olev üksus, kes on saanud kohaliku omavalitsuse üksuselt, riigilt, muult avalik-õiguslikult juriidiliselt isikult või eelnimetatud isikute valitseva mõju all olevatelt üksustelt üle poole tuludest või kes on saanud toetust ja renditulu kohaliku omavalitsuse üksustelt ja nende valitseva mõju all olevatelt üksustelt rohkem kui 10% vastava aasta põhitegevuse tuludest.

Kohaliku omavalitsuse üksusest sõltuvad üksused (edaspidi *sõltuv üksus*) selguvad kohaliku omavalitsuse konsolideerimisgruppi kuuluvate sihtasutuste, mittetulundusühingute ja äriühingute saldoandmike baasil iga aasta lõpu seisuga. Arvestusüksuse näitajate arvutamisel võetakse arvesse omavalitsuse ja temast sõltuvate üksuste saldoandmikud ning elimineeritakse nendes saldoandmikes kajastatud andmed, millel kajastub sama omavalitsuse või tema asutuse või temast sõltuva üksuse tehingupartneri kood. Eeltoodut arvestades on tütarettevõtted Oü Vesoka ja As Häädemeeste VK seisuga 31.12.2018. a Häädemeeste valla sõltuvad üksused (vt. tabel 8 ja tabel 9) ning koos vallaga moodustavad nad arvestusüksuse (vt. tabel 10).

Tabel 8 Sõltuvate üksuse (OÜ Vesoka ja AS Häädemeeste VK) eelarvestrateegia aastani 2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
OÜ Vesoka	täitmine	eeldatav täitmine	eelarve	eelarve	eelarve	eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	179 609	165 000	165 000	165 000	165 000	165 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	97 124	90 000	90 000	90 000	90 000	90 000
Põhitegevuse kulud kokku (+)	165 167	160 000	160 000	160 000	160 000	160 000
Põhitegevustulem	14 442	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Eelarve tulem	14 442	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Finantseerimistegevus (-/+)	-3 914	-3 974	-4 035	-4 097	-1 725	
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)		1 026	965	903	3 275	5 000
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	22 511	23 537	24 502	25 405	28 680	33 680
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	13 831	9 857	5 822	1 725	0	0
AS Häädemeeste VK	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	täitmine	eeldatav täitmine	eelarve	eelarve	eelarve	eelarve
Põhitegevuse tulud kokku (+)	171 293	95 000	95 000	95 000	96 000	96 000
sh saadud tulud kohalikult omavalitsuselt	106 559	45 000	45 000	45 000	45 000	45 000

Põhitegevuse kulud kokku (+)	148 016	130 000	91 000	91 000	90 500	91 000
Põhitegevustulem	23 277	-35 000	4 000	4 000	5 500	5 000
Eelarve tulem	23 277	-35 000	4 000	4 000	5 500	5 000
Finantseerimistegevus (-/+)	-4 526	-3 033	-3 915	-3 516	-6 380	
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)		-38 033	85	484	-880	5 000
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	38 670	637	722	1 206	326	5 326
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	16 844	13 811	9 896	6 380	0	0

Põhilisteks tegevusvaldkondadeks ettevõtetel on joogivee tarbijateni toimetamine ning heitvee ärajuhtimine ja puhastamine. Kõrval teenusena pakutakse põhitegevusega seonduvaid teenuseid, heakorra teenuseid ja reisijate veeteenust.

Tabel 9 OÜ Vesoka ja AS Häädemeeste VK bilanss ja tulemiaruanne seisuga 31.12.2018

BILANSS	OÜ Vesoka	As Häädemeeste VK	Äriühingud kokku
Varad	288 255	762 694	1 050 949
Käibevara	41 780	47 368	89 148
Raha	22 511	38 670	61 181
Muud nõuded ja ettemaksed	19 269	8 698	27 967
Põhivara	246 475	715 326	961 801
Materiaalne põhivara	246 475	715 326	961 801
Kohustused ja netovara	288 255	762 694	1 050 949
Lühiajalised kohustused	27 343	21 033	48 376
Võlad tarnijatele	10 409	4 163	14 572
Võlad töötajatele	9 771	9 011	18 782
Muud kohustused ja saad. ettemaksed	3 189	4 826	8 015
Laenukohustused lühiajaline osa	3 974	3 033	7 007
Pikaajalised kohustused	9 857	13 811	23 668
Laenukohustused	9 857	13 811	23 668
Netovara	251 055	727 850	978 905
Akumuleeritud ülejääk (puudujääk)	236 868	592 654	829 522
Aruandeperioodi tulem	14 187	135 196	149 383

TULEMIARUANNE	OÜ Vesoka	As Häädemeeste VK	Äriühingud kokku
Tegevustulud	179 609	283 683	463 292
Kaupade ja teenuste müük	156 359	93 215	249 574
Vee ja kanalisatsiooniteenus	80 581	54 931	135 512
Muu teenus	75 778	38 284	114 062
Saadud toetused	23 250	126 390	149 640

Muud tulud (<i>s.h. põhivara müügi kasum äriühingul</i>)	0	64 078	64 078
Tegevuskulud	-165 167	-148 016	-313 183
Tööjõukulud	-64 489	-63 816	-128 305
Majandamiskulud	-86 354	-61 109	-147 463
Muud tegevuskulud	-3 260	-1 973	-5 233
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	-11 064	-21 118	-32 182
Aruandeperioodi tegevustulem	14 442	135 667	150 109
Finantstulud ja -kulud	-255	-471	-726
Aruandeperioodi tulem	14 187	135 196	149 383

OÜ Vesoka investeringu objektid 2019 aastal on:

1. Uulu reoveepuhasti (Sa KIK projekt) summas 394,6 tuhat eurot, millest toetus 248,3 tuhat eurot ja valla osalus 146,3 tuhat eurot.
2. Võiste alevi ÜVK rekonstrueerimise tehnoloogilise projekti koostamine , maksumus 7,8 tuhat eurot (valla osalus).

AS Häädemeeste VK investeringute objekt:

1. Häädemeeste aleviku ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni rekonstrueerimise projekt 2019-2020 aastal (Sa KIK projekt). Projekt ei saanud rahastuse otsust (juuni 2019) ja ei ole planeeritud eelarvestrateegiasse.

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus näeb ette eraldi piirangud Häädemeeste vallale ja Häädemeeste valla arvestusüksusele, et hoida lahus Häädemeeste valla ja temast sõltuvate üksuste finantstegevuse tulemused ja finantsseis.

Finantsdistsipliini meetmete rakendamisel kasutatakse üksusepõhist lähenemist, sest omavalitsuse poolt moodustatud üksuste finantstegevus mõjutab oluliselt omavalitsusüksuse finantsseisu.

7. Finantsdistsipliini tagamise meetme täitmine

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse kohaselt on finantsdistsipliini tagamise meetmeks:

- kinni pidamine nõuetest põhitegevuse tulemile
- kinni pidamine netovõlakoormuse ülemmäärast.

Nende näitajate alusel otsustakse KOV-i finantsolukorra üle ning nende täitmata jätmise võib kaasa tuua sanktsioonid.

Antud eelarvestrateegia puhul on prognoosid koostatud tekkepõhise arvestuste alusel. Eelarvestrateegia annab ülevaate omavalitsuse majandusolukorrast, sealhulgas arvnäitajad, mis on vajalikud põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse määra arvutamiseks. Põhitegevuse tulemi väärtus ja netovõlakoormus arvutatakse tekkepõhise raamatupidamisarvestuse andmete alusel s.t. kohaliku omavalitsuse üksuse kohta aruandeaasta lõpu seisuga.

Kohaliku omavalitsuse üksuse põhitegevuse tulemi ja tegelik netovõlakoormus (eelmisel aastal, jooksvaks aastaks prognoositud ja eelarvestrateegia perioodi igaks aastaks prognoositav) vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse §-dele 33 ja 34 iga aasta lõpu seisuga on esitatud tabelis 10.

Netovõlakoormus leitakse võlakohustuste kogusumma ja likviidsete varade kogusumma vahena. Põhitegevuse tulemi on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe.

Põhitegevuse tulemi lubatav väärtus aruandeaasta lõpu seisuga on null või positiivne.

Tabel 10 Häädemeeste valla finantsdistsipliini tagamise meetmete täitmise ülevaade perioodil 2018-2023

Häädemeeste vald	2018 täitmine	2019 eeldatav täitmine	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	7 151 478	6 989 383	7 410 549	7 519 667	7 633 059	7 748 823
Põhitegevuse kulud kokku	5 692 536	6 389 083	6 743 731	6 906 356	7 072 936	7 245 096
Põhitegevustulemi	1 458 942	600 300	666 818	613 311	560 123	503 727
Investeeringustegevus kokku	-766 632	-3 755 544	-1 988 100	-1 775 100	-787 700	-280 100
Eelarve tulemi	692 310	-3 155 244	-1 321 282	-1 161 789	-227 577	223 627
Finantseeringustegevus	-724 986	2 450 661	1 543 274	948 026	292 776	-116 723
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	690 981	-627 988	221 992	-213 763	65 199	106 904
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	723 656	76 595	0	0	0	0

Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	752 162	124 174	346 166	132 403	197 602	304 505
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	687 784	3 138 445	4 681 719	5 629 745	5 922 521	5 805 798
Netovõlakoormus (eurodes)	0	3 014 271	4 335 553	5 497 342	5 724 919	5 501 293
Netovõlakoormus (%)	0,0%	43,1%	58,5%	73,1%	75,0%	71,0%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	7 151 478	4 193 630	4 446 329	4 511 800	4 579 835	4 649 294
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	100,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	7 151 478	1 179 359	110 776	-985 542	-1 145 084	-851 999

Tabelist nähtub, et eelarvestrateegia perioodiks planeeritud põhitegevuse tuleml vastab KOFS-i normatiividele. Netovõlakoormus vastab 2020 aastal KOFS-i normatiividele (netovõlakoormuse ülemmäär on 59,7%), aga aastatel 2021-2023 ei vasta KOFS-i normatiividele.

8. Riskistsenaarium

Füüsilise isiku tulumaksu laekumine mõjutab vallaeelarvet kõige suuremal määral, kuna tulumaks on peamine omatuluallikas (2018. a 48%, 2019.a 52%). Suurimaks ohuks füüsilise isiku tulumaksu laekumisele on maksumaksjate arvu vähenemine. Kui töökohtade arv ei suurene, vaid hakkab vähenema, on inimesed sunnitud töökohtade otsimisel kolima mujale (suurematesse linnadesse) ning maksumaksjate arv väheneb. Sama leiab aset ka elanikkonna vanuselise struktuuri muutumisel (elanikkonna vananemisel ning pensionäride osakaalu suurenemisel). Oma 2019. aasta prognoosis näeb Rahandusministeerium järgmisel neljal aastal siiski ette majanduskeskkonna paranemise ja maksumaksjate arvu suurenemise Eestis tervikuna .

Lähimate aastate eesmärgiks on seoses ühinemisega uue Hädemeeste valla elanike vähemalt senisel tasemel avalike teenuste tagamine ning abivajajate toimetuleku kindlustamine.